

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. XI. An sine autoritate Ecclesiae Reges Galliae Leges Ecclesiasticas,
sive Capitularia condiderint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

738 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
ab Imperatoribus, & Principibus; etiam per privationem
possessionum temporalium indebitè occupatarum coerceri?
At, inquires, S. Augustinus docet, quod per jura Regum possiden-
tur possessiones. An ita ut possint de rebus Deo consecratis, abs-
que ullo Ecclesiæ judicio vel consensu, pro suo arbitrio, suâ
præcisè autoritate, disponere? Neque S. Augustinum, neque
pium aliquem Principem ita verè sensisse crediderim, nisi for-
tè Adulatorum fraude circumventum; cùm etiam de bonis pro-
fanis doceat S. Thomas quodl. 12. art. 24. ad primum. *Quod ve-
rum est, quòd omnia sunt Principum ad gubernandum, non ad retinendum su-
bi, vel ad dandum aliis: & si Leges tales sunt, Tyrannicae sunt, & non ab-
solvunt à conscientia, sed à Foro judiciali, & violentia.*

10. Denique tametsi Principes, quod non credo, depof-
sitionibus terrenis, etiam postquam Deo consecratae sunt,
leges ferre possent absque prævio Ecclesiæ judicio, vel non
accedente illius consensu: liceretne generatim Baluzio pro-
nunciare Francorum Reges, qui Leges Ecclesiasticas, sive Capitularia ad
restaurandam disciplinam Ecclesiasticam condidère, suâ præcisè autoritate id
fecisse? Aut jus illud, quo per illas tempestates utebantur Reges in dandis
Episcopatibus, ex ipsorum autoritate fluxisse, non ex concessione Sedis
Apostolicæ.

C A P U T X I.

*An sine autoritate Ecclesiæ Reges Gallie Leges Eccle-
siasticas, sive Capitularia condiderint.*

1. **N**Otato Gretsero arguitur Baronius à Baluzio §. seq.
scilicet II. præfationis, quòd ex Benedicti verbis in-
tellexerit omnia Capitularia à Romanis Pontificibus fuisse
confirmata; *Contra manifesta, inquit, & aperta Benedicti verba: sic
quidem Illustrissimus Annalium Ecclesiasticorum Autor scri-
bit ad an. 819. Ne tu igitur existimes, Lector, dum audis singulis ferme
annis collectas per eosdem Imperatores Synodos, & sancitas Leges Ecclesiasticas,
id absque Romani Pontificis autoritate ab eis esse tentatum. Qui Ludovici leges
collegit, Benedictus Levita, in præfatione ipsis præposita hac habet: agnoscent,
&c. Et infra; At non satis visum Christianissimis Imperatoribus nihil in-*
con-

consultâ Apostolicâ Sede tentare, decernere, vel definire, sed qua ejus autoritate cœpta, atque perfectâ essent, adhuc tamen ipsis visa sunt indigere Romanorum Pontificum confirmatione antequam in publicum ederentur. Testatur hæc quidem ipse Benedictus Levita, qui in fine lib. 7. Capitularium à se collectorum hæc habet, &c. Mens Illustrissimi Cardinalis, quantum quidem ego assequor, est, Imperatores Gallicos sine autoritate Summi Pontificis Leges Ecclesiasticas nequaquam tulisse; imò verò sic latas ad majorem firmitatem rursus à Summis Pontificibus plerumque approbandas curasse. (Non enim puto sensitse Baronium subsequenter confirmationem, ita universim requisitam fuisse, ut universim intervenit, sive prævius, sive subsequens assensus) quòd ex variis indiciis conjicio. Primò enim, dum singulis fèrmè annis collectas per eosdem Imperatores Synodos, & sanctas Leges Ecclesiasticas cum Romani Pontificis autoritate asserit, non solis Benedicti verbis, ad tres tantum libros pertinentibus, id probat, sed ex aliis argumentis, quæ universim concludunt: petitam autem fuisse confirmationem, solo probat Ansegisi testimonio. Secundò, non utitur signis ad eò generalibus, cum de confirmatione loquitur, sed verbis indefinitis, quæ hîc moraliter & ut in pluribus, intelligenda sunt; *Quæ ejus autoritate cœpta atque perfectâ essent, adhuc tamen indigere Romanorum Pontificum confirmatione.* Tertiò idem innuere videtur ipsa phrasîs; *Non satis visum Christianissimis Imperatoribus adhuc ipsis visum, &c.*

2. Sed quæcumque fuerit mens Baronii, immeritò dicit Baluzius, ipsum *contra manifesta, & aperta Benedicti verba*, illum Autorem esse interpretatum. Nam primò aliud est in alicujus Scriptoris verbis amplius quàm sonent intelligere; aliud *contra manifesta, & aperta ejus verba* eum explicare. Hoc enim ultimum est, non solum plus, quàm Autor scripserit, illi tribuere, sed etiam illi sententiam, ejus verbis manifestis, & apertis significatæ, contrariam assignere. Nunquam autem Benedictus, *manifestis, & apertis verbis* negavit omnia Capitularia fuisse autoritate Sanctæ Sedis confirmata. Secundò, etiam si Baluzius Baronium accusasset deductæ tantum nimis generalis conclusionis ex verbis Benedicti, atque in eo sensu perperam intellexisse hujus *manifesta, & aperta verba*, quæ scilicet non potuerint ab Illustrissimo Cardinali in tam ampla significatione accipi;

740 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
non esset iusta accusatio. Vox enim illa, *Maximè*, quæ utitur Benedictus, de tribus ultimis libris loquens, innuere videtur aliorum etiam librorum Capitula fuisse confirmata, licet non tam expressè.

3. Referenda sunt Benedicti loca, ut pateat manifestius, an Baronius illa intellexerit *contra manifesta*, & *aperta verba*. Sic igitur Benedictus in præfatione ad tres ultimos libros à se collectos, est in fronte primi Libelli posita Zachariae Papae Epistola omnibus Episcopis, ac reliquis Ecclesiastici ordinis gradibus, & cunctis Ducibus, atque Comitibus, omnibusq; Deum timentibus per Gallias, & Francorum Provincias constitutis directæ, sicut in ea continetur. Quam sequuntur duo Synodales conventus, quos Sancta Romana, & Apostolica Ecclesia Legatus Bonifacius memorata Magontiacensis Ecclesia Archiepiscopus vice supradicti Zachariae Papae una cum Carlomanno Francorum Principe canonicè tenuit. Ut agnoscant omnes hac prædictorum Principum Capitula maximè Apostolicâ autoritate fore firmata. Post ista quoque quæ sequuntur, eadem autoritate, maximâ, ut diximus, ex parte, & omnium Francorum utriusque Ordinis virorum assensu sunt roborata. Ultimum autem Capitulum, libri scilicet 7. sic incipit, *Maximè* trium ultimorum Capitula istorum librorum Apostolicâ sunt cuncta autoritate roborata, quia his cudentis maximè Apostolica interfuit Legatio. Nam eorum nomina præter trium, id est, Leonis, Sergii, & Georgii hic non inserimus, licet ea per singulos Conventus inserta invenissimus, vitantes legentium, atque scribentium fastidia.

4. Quando Baronius à Balusio citatus loquitur de Capitularibus Regum Francorum, de illis agit, ut legentibus patet, quæ sunt à Principibus secundæ Dynastiæ condita, & ab Ansegiso Abbate, atque à Benedicto Levita collecta; sunt autem illa omnia non solum Romani Pontificis autoritate vel expressâ, vel saltem tacitâ, facta, quod præcipuè intendit Illustrissimus Cardinalis, sed etiam plerumque confirmata; atque adè illa Reges Francorum suâ præcisè autoritate non condiderunt; ut è contra contendit Baluzius. Nam Zacharias in ea epistola, quam præmittit Benedictus, & confirmat ea, quæ gesta erant in Synodo juxta ejus commonitionem adgregatâ, præsentibus S. Bonifacio Legato Apostolico, & Principibus Pipino, & Carlomanno; & Francos hortatur, ut singulis annis ad Concilium conveniant. *Ad Synodum namque omni anno convenite ad pertractandum de unitate Ecclesie, ut si quid adversi acciderit, rad-*

dic-

dicium amputetur, & Dei Ecclesia maneat inconcussa. Nec dicas verba illa monitionem continere, non potestatem conferre. Satis enim constat ex Epistolis Bonifacii ad Zachariam, & Zachariæ ad Bonifacium, Principes Pipinum, & Carlomanum non antè convocasse Synodum, quàm petita, & obtenta fuisset S. Sedis facultas, & in hac ipsa epistola plura sunt, quæ auctoritatem Romani Pontificis significant, qualia sunt ista; *Dum Synodus adgregata esset in Provincia vestra Iuxta nostram COMMOTIONEM, mediantibus filiis nostris Pippino, & Carlomanno Principibus vestris, peragente etiam vice nostra Metropolitano Bonifacio, &c. Obsecramus enim omnes vos coram Deo, ut ejus (Bonifacii) COMMOTIONIBUS FIRMITER OBEDIATIS, &c. SI EI IN OMNIBUS OBEDIENTES EXTITERITIS, &c.*

5. Non errasset Baronius contra manifesta, & aperta Benedicci verba, etiamsi ex ejus testimonio conclusisset, generatim omnia Capitularia Regum Franciæ à sancta Sede fuisse confirmata; cum è contrà ex hac Zachariæ epistola planum fiat prima Capitula (reliqua enim sunt istis temporibus posteriora) fuisse expressè approbata, alia verò saltem tacite; cum verisimile sit, quod primò factum est, fuisse regulam sequentium. David Blondellus expressam fuisse omnium confirmationem judicavit. Sed cum sibi confutandum existimavit Baluzius §. 13. conjecturis summi Pontificis auctoritati faventibus repugnans, quibus cesserat Minister Calvinianus, adedòque sanctæ Sedis inimicus, quasque Baluzius nullo efficaci argumento impugnat, ne possit reponere corrigendum fuisse errorem certum, quantumvis in homine illo hæretico utilis videretur.

6. Verùm, ut diximus, præcipua intentio Baronii fuit, ostendere leges Ecclesiasticas à Principibus Francorum sine auctoritate Ecclesiæ, ac præcipuè sanctæ Sedis non fuisse conditas, idque variis argumentis probat ad suprascriptum annum 819. possetque adhuc aliis confirmari. Nec valet argumentum negativum ex eo sumptum, quod in omnibus Capitularibus non fiat ejus auctoritatis mentio. Licet enim solius Principis nomen aliquando præferant, quia non ità subtiliter omnia distinguebantur post horrendam Ecclesiæ Gallicanæ confusionem: tamen ipsa negotiorum conditio, & utrius-

M. C.
742 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
que potestatis distinctio suadent intervenisse in negotiis Ec-
clesiasticis Ecclesiasticam jurisdictionem.

7. Sed ne id gratis dictum objicerent Politici, extant lu-
culenta ejus assertionis vestigia. Prima duo Concilia in Gal-
lia congregata sub Principibus secundæ Dynastiæ, ac post
luctuosam illam Ecclesiæ Gallicanæ calamitatem, quam Za-
chariæ exponit Bonifacius in epistola, quæ cum responsione
refertur ante illa Concilia à Sirmondo, & à Labbeo, fue-
runt Liptinense an. 743. atque Sueffionense an. 744. Lipti-
nense congregatum fuit, postquam Zacharias Bonifacio respon-
dit; De eo autem, quod nobis intimasti, quod te Carlomannus filius noster
ad se rogavit accedere, ut in urbe Regni Francorum in sua ditione, sive potesta-
te constituta, Synodum celebrare debeas, eo quod omnis Ecclesiastica regula,
sive disciplina ab eadem Provincia funditus est abolita, quod nimis mærendum
est, quod per spatia temporum ibidem Synodus Sacerdotum minime celebrata sit,
& hoc libenter concedimus, & hoc fieri præcipimus. Nota in his ultimis
verbis, hoc fieri præcipimus, non nudum assensum à Romano
Pontifice præstitum, sed autoritatem interpositam. In præ-
fatione ejus Concilii loquitur Carlomannus, quasi ipse præ-
cipuus esset Legislator, Episcopi autem ejus Consiliarii. In
nōmine Domini nostri Jesu Christi. Ego Carlomannus Dux, & Princeps
Francorum anno ab incarnatione Domini 743. videlicet Kalendis Maii cum
consilio servorum Dei, & Optimatum meorum Episcopos, qui in Regno meo
sunt, cum Presbyteris ad Concilium, & Synodum pro timore Christi congre-
gavi . . . ut mihi consilium dedissent, quomodo lex Dei, & Ecclesiastica Reli-
gio recuperetur, qua in diebus præteritorum Principum corruit. Et Can. 1.
Itaque per consilium sacerdotum, Religiosorum, & Optimatum meorum ordina-
vimus per Civitates Episcopos, &c. Ità Carlomannus de Concilio
Germanico, quod Liptinense præcesserat, quodque à Lipti-
nensi receptum est, eademque dicendi formâ utitur in Ca-
nonibus Liptinensibus; statuimus, præcipimus, decrevimus. Verum-
tamen Carlomannum non suâ præcisè autoritate id fecisse probat
Epist. 105. prædicti S. Bonifacii, cujus fragmentum refert
Sirmondus tom. 1. Concil. Gall. pag. 583. cum hoc titu-
lo; De Canonibus & statutis Synodi a Bonifacio jussu Pontificis Romani, &
rogatu Principum Francorum, & Gallorum celebrata. Sic autem Bonifa-
cius Cudbertum alloquitur; quia putamus vos libentius scire velle,
quàm nescire, qua hic Sacerdotes nobiscum servanda decreverunt, vobis emen-
danda

danda, & corrigenda destinamus. Decrevimus autem in nostro Synodali conventu, & confessi sumus fidem Catholicam, & unitatem, & subjectionem Romanæ Ecclesiæ, sine tenus vita nostra, velle servare. S. Petro & Vicario ejus velle subijci: Synodum per omnes annos congregare; Metropolitanos pallia ab illa sede quærere, & per omnia, præcepta Petri canonicè sequi desiderare, ut inter oves sibi commendatas numeremur, & isti confessioni universi consensimus, & subscripsimus, & ad corpus sancti Petri Principis Apostolorum direximus quod gratulando Clerus & Pontifex Romanus suscepit, statuimus, &c. decrevimus, &c. ex quibus, & aliis verbis liquet præivisse auctoritatem Ecclesiæ Carlomanno illa Capitula edenti.

8. Id adhuc clariùs patet in Concilio Sueffionensi. Nam licet in præfatione Pippinus ita loquatur. Ego Pippinus Dux, & Princeps Francorum. Dum pluribus non habetur incognitum, qualiter nos in Dei nomine, una cum consensu Episcoporum, sive Sacerdotum, vel servorum Dei consilio, sive Comitum, & Optimatum Francorum, Colloqui apud Sueffionis Civitatem Synodum, vel Concilium facere decrevimus, quod ita in Dei nomine, & fecimus. Primò imprimis constituimus fidem Catholicam, &c. Ubi videtur similiter Pippinus statuere, Episcopi autem tantum consulerè: tamen conclusio, sive Canon ultimus sic habet; Si quis contra hoc Decretum, quod viginti tres Episcopi, cum aliis Sacerdotibus, vel servis Dei unà cum consensu Principis Pippini, vel Optimatum Francorum consilio constituerunt, transgredi, vel legem irumpere voluerit, vel despexerit, judicandus sit ab ipso Principe, vel Episcopis, vel Comitibus; ubi Canonum constitutio Episcopis, consensus autem Principi tribuitur.

9. Observa in his exemplis, quàm parùm fuerint sollicitæ olim potestates de discernendis limitibus, & distinguendis officiis suis: cum alicubi alteri tribuatur, quod aliundè constat ab altera præstitum, aut communi consensu peractum; ut vix ex loquendi formulis argumentari liceat, ad statuenda cujusque potestatis jura, sed assumenda sint certiora principia. Undè intelliges non rectè Gallos ad statuendam Regum suorum potestatem in res Ecclesiasticas omisâ discussione Juris ad exempla recurrere, in quibus non ita reluctet Ecclesiasticæ jurisdictionis exercitium. Cum enim illam in aliis exemplis, in quibus sola videbatur dominari potestas laica, robur suum obtinuisse manifestè conspiciamus, cur eam à reliquis exclusam censebimus, in quibus non ita luculenter apparet?

Cur

M. C.
De
Libertatibus
Ecclesie
CIII
236

744 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
Cur non existimabimus, in sequentibus Synodis eundem,
qui in Sueffionensi, ordinem fuisse servatum, atque adeò
Episcopos constituisse, Principes consensisse, etiamsi soli Principes de-
crevisse videantur; quod forte in ista factum contenderent
Galli, ob præfationem, nisi conclusionem revincerent: Cùm
Liptinensis, quæ omnium sub secunda Dynastia celebratarum
prima est, nonnisi post consensum, imò & præceptum Ro-
mani Pontificis congregata sit; cùm & Liptinensi, & Suef-
sionensi, sicut Germanico præfederit S. Bonifacius Sedis
Apostolicæ Legatus: cùm Zacharias Francis scripserit, ut
ad Synodum singulis annis convenirent, & ea, quæ jam ab
ipsis decreta erant, probaverit; cur ejus autoritas arcebitur à
reliquis Conciliis, in quibus Capitularia edita, vel à quibus
desumpta sunt? Trium quidem librorum capitula, quæ col-
legit Benedictus, fuisse autoritate sanctæ Sedis maximâ ex
parte collecta, ipsummet testatum jam supra vidimus. Non
desunt argumenta generalia, quæ suadeant non abfuisse à re-
liquis autoritatem Apostolicam.

10. Ejusmodi sunt, quæ profert Baronius ad annum 770.
ex lib. 6. Capitular. cap. 187. *Autoritas Ecclesiastica, atque Canonica
docet, non debere absque sententia Romani Pontificis Concilia celebrari.* Undè
infert Illustrissimus Cardinalis, Francorum Reges hanc legem
secutos. Eundem à sancta Sede præstitum Capitularibus con-
sensum colligit ad annum 801. & ad annum 819. ex accurata
obedientia, quam Carolus Magnus, & Ludovicus Pius sanctæ
Sedi præstari volebant. *Ita unanimes, inquit Ludovicus Pius,
ut recitat Benedictus Capitular. lib. 6. cap. 267. Divinis, &
Apostolicis constitutionibus servatis, ut in nullo patiamini pia Canonum De-
creta violari. Ut nulli fas sit sine statûs sui periculo, vel Divinas constitutio-
nes, vel Apostolicæ Sedis Decreta temerare. Ut igitur Francorum Reges,
qui leges Ecclesiasticas, sive Capitularia ad restaurandam dis-
ciplinam Ecclesiasticam condidère, non suâ præcisè autori-
tate, id fecisse sentiamus; sufficit, ut sciamus per Apostolicæ
Sedis Decreta, quæ temerare non licet, vetitum esse sæcularibus
de rebus Ecclesiasticis propriâ autoritate decernere. Sic enim
decernitur in Concilio IV. Romano sub Symmacho Papa; Laicis,
quamvis Religiosis, nulla de Ecclesiasticis facultatibus aliquid disponendi legitur
iniquam attributa facultas. Refertur dist. 96. Ca. Bene quidem, & in Ca-
pitu-*

pitular. Regum Franc. lib. 5. cap. 403. ubi Baluzius ipse multos alios Scriptores citat illud referentes, ac speciatim Concilium Trosleianum cap. 3. in quo, ut dicemus, Capitularia vocat *Canonum Pedissequa*.

11. Præterea cur Adrianus Primus Codicem Canonum, & Decretalium Summorum Pontificum Carolo Magno Romæ dederat, nisi ut eorum executionem procuraret, quod indicat ultimus versus epistolæ illi Codici præfixæ; *A lege nunquam discede, hæc observans statuta?* Quæ Principes, & Reges Franciæ agebant, non solum annuentibus, sed etiam hortantibus, atque rogantibus Pontificibus, atque adeo necessariam potestatem concedentibus, præstabant. Quamobrem, si quod occurrebat dubium, consulebant sanctam Sedem, non solum circa fidem, sed etiam circa disciplinam, non illud *sua præcisè autoritate* declarabant. Exempla multa sunt, ut Pipini in epist. 7. Zachariæ: Caroli Magni, & Ludovici Pii in Capitular. lib. 6. capp. 96. & 267. lib. 7. cap. 91. 104. 187. 205. 267. Addit. 4. lib. 7. cap. 12.

12. Ego certè, cum lego Christianissimos illos Principes, & Sanctæ Sedis, & Gallicanorum Episcoporum licentiam petiisse in rebus, in quibus hodie Reges illam postulare dedignarentur, ægrè possum modernis Scriptoribus Gallicis assentiri, asserentibus illos *leges Ecclesiasticas, sive Capitularia ad restaurandam disciplinam Ecclesiasticam condidisse sua præcisè autoritate*. Quis v. g. hoc sentiat de Carolo Magno, de quo istud legitur in Concilio Francofordiensi anno 794. habito, cap. 55. *Dixit etiam Dominus Rex in eadem Synodo se à Sede Apostolica, idest ab Adriano Pontifice licentiam habuisse, ut Angilrammum Archiepiscopum in suo Palatio assidue haberet propter utilitates Ecclesiasticas. Deprecatus est eandem Synodum, ut eo modo, sicut Angilrammum habuerat, ita etiam Hildebaldum Episcopum habere debuisset; quia & de eodem, sicut & de Angilrammo, Apostolicam licentiam habeat. Omnis Synodus consensit, & placuit eis eum in Palatio esse debere propter utilitates Ecclesiasticas.*